

Faculteit Natuur- en Sterrenkunde

Fylakra

personeelsblad rond de Utrechtse fysica

40-ste jaargang nr.2 • 1996

FYLAKRA

nr 275

FYLAKRA wordt uitgegeven voor de vakgroepen en afdelingen van de faculteit Natuur- en Sterrenkunde van de Universiteit Utrecht

40-ste jaargang, nummer 2

1 maart 1996

Oplage: 625

COLOFON

redactie:

Rudi Borkus (ION)

Nelleke Bouman (GB)

Gijs van Ginkel (IMBF, *hoofredacteur*)

Jo de Haan (REPRO)

Evert Landré (STK, *eindredactie & vormgeving*)

Frans van Lunteren (GGWN/GESCH)

Geert Hooyman

Gerard van der Mark (IGF),

Ada Molkenboer (VOORL),

Arjen Vredenberg (AGF)

Els Wolfs (BUR)

portretfoto's: Johan van der Linden

reproductie: Jo de Haan en Frans Choufoer van de drukkerij Natuur- en Sterrenkunde, Budapestlaan 4, tel. 030-2531751

redactieadres: redactie Fylakra, Buys Ballotlaboratorium k. 701, Princetonplein 5, 3584 CC Utrecht

tel. 030-2535214, intern 5214, e-mail: e.landre@fys.ruu.nl

*Kopij voor FYLAKRA 1996 nr 3 kan worden ingeleverd bij de leden van de redactie of gedeponeerd worden in het postvakje van FYLAKRA op kamer 152. Sluitingsdatum: vrijdag 29 maart 1996
Voor de wijze waarop kopij voor FYLAKRA kan worden aangeleverd belle men de eindredacteur (BBL kamer 701, tel. 5214)*

INHOUD**jaargang 40, nummer 2**

Geachte Lezer(es)	2
Mireille Oud heeft een baan	3
Nieuw bij MFO: Stephan de Roode & Wilbert Weijer	4
Marjolein van der Voort	6
Nieuwe AIO bij Theoretische Fysica: Gert Aarts	8
Nieuwe OIO bij Theoretische Fysica: Gijsbert Zwart	9
Het Sinterklaascolloquium 1995	10
Bij het heengaan van Hendrik-Jan van Veen	12
Bij het vertrek van dr ir Maarten Hogervorst	15
Nieuw in 1996: Olf Jalving	18
Natuurkundig Gezelschap: programma voorjaar 1996	19
Professor Yi Shi	20
Nieuwe OIO bij Theoretische Fysica: Ramses van Zon	22
Veelzijdige Esther Melaard	23
Theo Gerrits verlaat de faculteit	24
Hoogstandje in bedrijf - feest bij AGF	26
Impressies van een arbeidszaam leven (Henk Dijkerman)	28
Examens	31
Nieuw bij AGF: Edith Molenbroek	32
Concentratie of dispersie in de fysische literatuur?	34
Het ongewone afscheid van een ongewone docent	36
Exacte vrouwen in Utrecht - nr 9	42
Geschoolde dieven roven microscoopoptiek bij MBF	44
Tweede Princetonplein Muziekfestijn	46
Jaarverslag van de Dienstcommissie over 1995	48
Uit/in dienst	53
Peter Janssen verruult bibliotheek voor softwarebedrijf	54
Exacte vrouwen in Utrecht - nr 10	56

GEACHTE LEZER(ES)

Het eerste "reguliere" FYLAKRA-nummer van dit jaar ligt voor u. Daarin weer de vertrouwde mix van de presentatie van nieuwe mensen, promoties en het vertrek van enkele oudgedienden. Daarbij o.a. Theo Gerritsen, waarvan waarschijnlijk weinigen wisten, dat hij geen universitaire, maar een FOM-aanstelling had. Dat laatste veroorzaakte, dat hij moest vertrekken uit de faculteit na vele jaren trouwe dienst alhier. Hij werkt nu de laatste jaren vóór zijn pensionering bij het FOM-instituut Rijnhuizen in Nieuwegein. Zeker genoemd moet ook worden Henk Dijkerman, die meer dan 40 jaar in zeer diverse functies bij onze faculteit heeft doorgebracht, maar hij slaagde erin om ons tot op het allerlaatst te verrassen, zoals u zult merken bij het verslag van zijn afscheidshappening. We kijken ook nog even terug naar het Sint Nicolaascolloquium. Gerard 't Hooft voegde daarmee aan zijn imponerende prijzenkast de St. Nicolaasmijter toe. Mocht er nog iemand vooroordelen koesteren over "dorre" theoretici, dan heeft hij dat met zijn humoristische optreden wel aan scherven gegooid. Ook het Fysisch muziektijdschrift, dat al na de eerste keer befaamd was, komt aan bod.

De vakgroep AGF en de Debye-onderzoekschool hadden een feestje in verband met het in gebruik nemen van enkele instrumentele hoogstandjes, die bij uitstek geschikt zijn als "user facility" voor de onderzoekers zelf, maar ook voor onderzoekers buiten onze universiteit. Arjen Vredenberg vertelt u daar meer over. Als u nog een goede microscoop hebt kunt u die beter zorgvuldig opbergen, want er vindt een goed georganiseerde roof van optiek door het land heen plaats. Wat de dieven ermee doen is onduidelijk, want de statieven blijven staan en alle lenzen worden meegeroofd. De Dienstcommissie doet verslag over haar activiteiten van het afgelopen jaar en onze bibliothecaris vertelt hoe het verder moet met het bijhouden van onze literatuurkennis. De tijd van een goed boek bij het vuur van de open haard lijkt voorgoed historie.

Wij wensen u veel leesplezier.

Gijs van Ginkel, hoofdredacteur

MIREILLE OUD HEEFT EEN BAAN

Een tijd geleden mailde dr Mireille Oud (zie ook FYLAKRA 1993 nr 5, blz 26 en FYLAKRA 1994 nr 1, va blz 51) ons volgend bericht:

Ik heb sinds mei dit jaar (1995 - red) een baan, voor 1 jaar, na anderhalf jaar werkeloos te zijn geweest. 'k Werk bij Computersystemen, aan een project van het Astmafonds. M.b.v. neurale netwerken probeer ik de computer te "leren" om ademhalingsgeluiden van een astma-aanval te onderscheiden van ademhalings tijdens een gewone periode.

Wie weet komt er dan ooit 's een apparaatje waarmee astmatische kinderen op tijd een aanval zien aankomen. Het is leuk werk, combinatie signaalverwerking, informatica en wat medische kennis. Ik ben af en toe in het Academisch Ziekenhuis hiervoor, het AMC dus.

Alles oké op de UU?

Groeten, Mireille Oud

VAN DE EINDREDACTEUR

Om technische redenen heeft de redactie besloten het maximum aantal pagina's van FYLAKRA, dat op 64 lag, te verlagen. In 1995 werd dat maximum tweemaal overschreden en tweemaal werd besloten de kopij over twee elkaar snel opvolgende nummers te verdelen. Dat eiste veel van de apparatuur in onze voortreffelijke drukkerij, vandaar het besluit om in het vervolg dunnere FYLAKRA's uit te geven. Voor de lezer is het een prettige bijkomstigheid dat hij niet meer zo'n ontmoedigend dik tijdschrift in handen krijgt. Door ons besluit kan het mogelijk zijn dat auteurs, die hun penne(n)vruucht in een bepaald nummer van FYLAKRA verwachten, even geduld moeten oefenen.

NIEUW BIJ MFO: STEPHAN DE ROODE

De introductie van twee nieuwe medewerkers bij de vakgroep MFO heeft, door een overvloed van kopij voor de laatste FYLAKRA van 1995 en de eerste van 1996, even moeten wachten. Maar hier zijn ze dan toch: Stephan de Roode, die zichzelf op deze bladzijde introduceert, en Wilbert Weijer, die dat op de pagina hiernaast doet.

Stephan de Roode is op 16 april 1995 begonnen met een promotie-onderzoek in de vakgroep Meteorologie en Fysische Oceanografie. Stephan onderzoekt stratocumulusbewolking met behulp van vliegtuigwaarnemingen, die zijn verricht boven de Atlantische Oceaan ten zuidwesten van de Canarische Eilanden. Dit is een voortzetting van het werk waaraan hij is begonnen tijdens zijn afstudeeronderzoek.

Stratocumulus is een wolk die kan ontstaan in de buurt van een hogedrukgebied en een "nat" oppervlak. In een hogedrukgebied zullen dalende luchtbewegingen op grote hoogte de atmosfeer opwarmen en stabiliseren. Op deze manier kan er op enkele honderden meters hoogte een scherpe temperatuursovergang ontstaan. Deze "inversie" scheidt relatief koude (zware) lucht van de bovenliggende warme (lichte) lucht. Door deze stabiele stratificatie zal er weinig

verticale uitwisseling plaatsvinden van luchtmassa's door de inversie. Indien er echter sterke verdamping vanaf het aardoppervlak optreedt, bijvoorbeeld boven de oceaan, kan de luchtlaag onder de inversie verzadigd raken en kan er op grote schaal bewolkt weer ontstaan. Door de hoge albedo van stratocumulus en het verhogen van de inkomende langgolvlige straling aan het aardoppervlak beïnvloedt stratocumulus de energiebalans. Om een beter inzicht te verkrijgen in het ontstaan en dissipatie van stratocumulus zal Stephan onderzoek doen naar de turbulentie, microfysica en stralingseigenschappen van deze wolk.

*bij het rasteren is de
pasfoto van Stephan
over het hoofd gezien;
hij wordt in de volgende
FYLAKRA afgedrukt*

NIEUW BIJ MFO: WILBERT WEIJER

Mijn naam is Wilbert Weijer en sinds 1 september 1995 ben ik als AIO actief binnen de vakgroep MFO. Gedurende mij promotieonderzoek zal ik me onder leiding van Professor Will de Ruijter en Henk Dijkstra bezig houden met de thermohaliene oceaancirculatie, namelijk dat gedeelte van oceaanstromingen dat wordt aangedreven door atmosferische warmte- en zoetwaterfluxen.

In het bijzonder zal ik me richten op de vraag wat het belang is van de uitwisseling van zout tussen de verschillende oceaانبekken voor de belangrijkste schakel in de hedendaagse oceaancirculatie, namelijk het proces van diep water formatie in de Noord-Atlantische Oceaan.

Ik ben geboren in Enschede, heb in Utrecht Fysische Oceanografie en Geofysica gestudeerd, en ik hoop me in deze positie nuttig te kunnen maken voor het fysische klimaatonderzoek.

WW

RECTIFICATIE

In FYLAKRA 1996 nr 1, dat half februari verscheen, stond op pagina 52 een foto afgedrukt met daarop o.a. het echtpaar Smit, prof. Minnaert (r) en F. Sjenitzer (l). De foto zou, volgens het onderschrift, vermoedelijk in 1940 gemaakt zijn. Inmiddels zijn wij er achter gekomen dat hij is gemaakt t.g.v. de promotie van dr R. Dorrestein, op 1 december 1941. Aangezien de afgedrukte foto een gedeelte is van de originele staat de promovendus zelf niet afgebeeld. *(vervolg op blz 6)*

(vervolg van de voorgaande bladzijde) Oorspronkelijk zou prof. Ornstein de promotor van Dorrestein zijn, maar nadat hij door de Duitse bezetters eind 1940 uit zijn functie was gezet en de toegang tot het laboratorium was ontzegd (en tenslotte was overleden) nam prof. Minnaert zijn taak als promotor over.

Mevr. Smit en dr Ten Kate maakten ons erop attent dat de op blz 38 van FYLAKRA 1995 nr 7 (kerstnummer) afgebeelde Bouman niet Maarten ("de grote Bouman") is, maar Dirk Jan, "de kleine Bouman" (later directeur van het KNMI). Om die reden is de foto in de vorige FYLAKRA (op blz 58) vervangen door een foto van Herman van den Bold (want om die ging het tenslotte).

MARJOLEIN VAN DER VOORT

nieuwe promovenda bij Gecondenseerde Materie

Sinds 15 oktober is bij de vakgroep gecondenseerde materie Marjolein van der Voort in dienst. Zij is de opvolgster van Andries Scholten en zal zich bezig gaan houden met niet-evenwichts fononen in amorf silicium. Amorf silicium is zowel uit toegepast als uit fundamenteel oogpunt interessant. Door het wanordelijke karakter van amorf silicium kunnen er verschijnselen als fononlokalisatie optreden.

Een deel van het werk zal op de tijdsopgeloste-raman-opstelling in het Ornstein Laboratorium plaatsvinden. Verder zal Marjolein een samenwerking met Rijnhuizen op poten gaan zetten. Ze zal in eerste instantie een inleidend experiment op FELIX gaan doen. FELIX is de gepulste vrije electron-laser die in het ver infrarood licht kan geven.

Marjolein is afgestudeerd bij Moleculaire Biofysica waar ze onderzoek deed aan de contractie van spiervezels en is de jongste promovendus die onze groep ooit gehad heeft.

We wensen haar veel succes in dit wanordelijke vakgebied.

Paul Vledder.

MARJOLEIN VAN DER VOORT

(foto: Johan van der Linden)

**GERT AARTS, NIEUWE AIO
bij Theoretische Fysica**

Gert Aarts (*hierboven op een foto van Gijs van Ginkel*) is vorig jaar oktober begonnen aan promotieonderzoek in de theorie van baryogenese, het ontstaan van een overschot aan materie boven antimaterie in het jonge heelal, vlak na de oerknal. Dit onderzoek gebeurt in de groep theoretische hoge-energie fysica waar hij ook zijn scriptie werk gedaan heeft onder mijn leiding. Gert is in zijn vrije tijd een fanatiek schermmer en gitaarspeler. Zijn favoriete muziek is van Crosby, Stills, Nash en Young, maar hij kan ook zeer genieten van het supersnelle gitaarspel van Ingwie Malmsteen. Kortom met Gert heeft de vakgroep een jong theoreticus in huis gekregen met enthousiasme voor het vak en een aantal hobbies, dat op zichzelf al in de richting van de oerknal wijst, dus dat wordt ongetwijfeld een prima onderzoek. Als promotor en bijzonder hoogleraar vanwege de Stichting Hoge-Energie Fysica ben ik bijzonder blij dat Gert in staat gesteld wordt onderzoek te doen op het raakvlak van cosmologie en hoge-energiefysica.

Jan Smit

NIEUWE OIO BIJ THEORIE: GIJSBERT ZWART

Op 1 november is **Gijsbert Zwart** (*foto: Gijs van Ginkel*) begonnen als OIO bij de vakgroep Theoretische Natuurkunde. Zijn promotieonderzoek zal gericht zijn op het bestuderen en verder ontwikkelen van supersymmetrische vel dentheorie en snaartheorie. Bij zijn afstudeerwerk heeft Gijsbert al kennis kunnen maken met de recente ontwikkelingen op dit onderzoeksgebied, dat tot doel heeft elementaire deeltjes en hun wisselwerkingen te beschrijven. Deze kennis komt hem nu goed van pas bij de start van zijn promotieonderzoek. Namens alle leden van de vakgroep wens ik Gijsbert veel succes.

Erik Verlinde

HET SINTERKLAASCOLLOQUIUM 1995

"Jezuspiet, kun je mijn Grote Boek niet vinden", riep Sinterklaas vertwijfeld tegen de aardappel die hem tot "pieper" diende. De wijze waarop Sinterklaas zich daarna uit de verspreking redde was kenmerkend voor het gehele Sinterklaascolloquium op 30 november: spitse teksten, flitsende dialogen, maar vooral monologen van Sinterklaas Gerard 't Hooft, die sommigen bijna buikkrampen bezorgden van het lachen.

De vondst-van-het-colloquium was, in plaats van het Grote Boek, het gebruik van een "electronisch boek" (in LATEX-versie), waarbij de op de monitor verschijnende tekst groot op de wand achter Sinterklaas werd geprojecteerd. Tal van mensen uit de facultaire gemeenschap werden bij de Sint geroepen tot aan een handelend optredende EHBO-ploeg toe.

De "klos" waren o.a. de decaan Hans van Himbergen, Piet Ullersma, Paul Oostwegel, Gijs van Ginkel, een stel promovendi van Sterrenkunde (die een zwart gat moesten demonstreren), Adriaan Buijs, Paul Kuijer (nav het aan Italië verkochte Huygensvat), Wil de Ruijter, Marijke Visser, Ramses van Zon (die een biljarddemonstratie weggaf) een stel AIO's en OIO's (die zongen over het paars bewind dat het mbt de wachtgelden zo goed met hen voorheeft), Frans Habraken, Jan Kuipers en Henk Meerwijk (Frank Verbunt was de graag geziene grote afwezige). Gebrek aan beschikbare pagina's maakt het helaas niet mogelijk alle leuke teksten af te drukken, maar een enkele "meezinger willen we u niet onthouden. Een heel aardige was het lied (op de wijs van *Zie de maan schijnt door de bomen*), dat Lyndsay Fletcher, Maureen van den Berg, Helen Johnston, Marion Wijburg en Mandy Wagenaar moesten zingen over het mede door hen georganiseerde project "Morgensterren" (zie FYLAKRA 1995 nr 7):

Zie de maan schijnt door de bomen,
Meisjes wees een morgenster,
Sluit je aan bij d'astronomen,
Voor jullie doen wij ozo populair.

Vol verwachting klopt ons hart,
Wie de statistieken tart,
Vol verwachting klopt ons hart,
Ook al zak je voor mijn part.

Krachtig kan hij focuseren,
De open toren telescoop,
Is hij soms alleen voor heren,
Hij haalt wel heel veel over hoop.

Vol verwachting klopt ons hart,
Wanneer het observeren start,
Vol verwachting klopt ons hart,
Wanneer het observeren start.

Nadat Harry Roeters in het zonnetje was gezet ging iedereen onder de tonen van "When the Saints go marching out....." op weg naar de door de Sint en zijn Pieten uitgedeelde drankjes en de hapjes.

VAN VEEN EN HOGERVORST EXIT

Zet een nieuwe trend door? Maanden geleden ontdekte de FYLAKRA-redactie de eerste: AIO's en OIO's die zichzelf introduceren; deze FYLAKRA is opnieuw een voorbeeld daarvan. Maar nu de tweede: wetenschappers die in hetzelfde nummer van FYLAKRA over elkaar schrijven: in het oktobernummer van 1995 de hoogleraren De Wijn en Blasse, in dit nummer de vertrekkende geleerde heren Van Veen en Hogervorst. Astrid Kappers maakte de bijbehorende foto's.

BIJ HET HEENGAAN VAN HENDRIK-JAN VAN VEEN

door dr Maarten Hogervorst

Nu Hendrik-Jan van Veen alias Hajee zijn promotie erop heeft zitten is hij begonnen aan een onderzoek aan het Max-Planck-Institut fuer biologische Kybernetik in Tuebingen. Hiermee wordt dan een era van meer dan 10 jaar afgesloten dat Hajee verbleef aan de Universiteit van Utrecht.

Na een studie van 6 jaar begon hij in augustus 1991 aan zijn promotie-onderzoek bij de vakgroep Medische Fysica (inmiddels omgedoopt tot Fysica van de Mens) met als promotor prof. Jan Koenderink. Een maand daarvoor ben ik zelf als OIO begonnen met het zelfde onderzoeksonderwerp (en de zelfde promotor), n.l. visuele perceptie en meer specifiek hoe men diepte afleidt uit de relatieve beweging van verschillende elementen in je netvliesbeelden. Objecten in de omgeving projecteren op het netvlies.

Terwijl je door de wereld loopt bewegen de geprojecteerde objecten (op je netvlies) met verschillende snelheden en richtingen over je netvlies. Hieruit leidt het visueel systeem af waar de objecten in de 3-D ruimte staan en hoe je door de omgeving loopt. Hoe dit in zijn werk gaat en welke fouten er optreden bij dit proces was het onderwerp van onze studies.

Hoewel we beide het zelfde bestudeerden gingen we toch onze eigen weg. Hevige discussies werden niet geschuwd, waarbij het soms leek alsof we ruzie hadden. Door een zeer kritische kijk op elkaars werk konden we beter tot de essenties van problemen doordringen.

Ook heb ik veel gehad aan zijn degelijke programmeerwerk. In de loop der tijd hebben we samen ook heel wat congressen, lezingen en andere universiteiten bezocht, waaronder de ECVP in Edinburg (tijdens het immense theaterfestival!) en in Veldhoven (in een klooster), en de ARVO in Florida, USA; een reis die werd voortgezet met een autorit naar het noorden, met een bezoek aan de University of North

Carolina. Ook tijdens deze tocht kwam het tot zeer inspirerende discussies (samen met Raymond van Ee).

Binnen zijn onderzoek heeft hij zich bezig gehouden met de inschatting van volume (welk - random gevormd - stuk kaas is het grootst?), de stand en beweging van vlakjes (bij een verkeerde inschatting van de stand wordt de beweging ook verkeerd ingeschat), de ingeschatte rotatiesnelheid (blijkt af te hangen van de grootte van een object en de kijkrichting!), en of mensen in staat zijn de beweging van objecten na te bootsen.

Uiteindelijk zijn we op dezelfde dag gepromoveerd: 8 januari 1996, Hendrik-Jan om 10:30 en ik om 12:00 (volgorde via loting bepaald). De afronding van het onderzoek deden we in gelijk tempo, waarbij de stress als communicerende vaten over elkaar te verdelen viel (het lijkt wel een huwelijk). Bij het promotiefeest werd natuurlijk het traditionele stukje van onze vakgenoten opgevoerd, waarbij de eigenaardigheden van Hendrik-Jan (en mij) goed naar voren kwamen.

Hendrik-Jan zit nu met zijn vrouw Ilse in Tuebingen. Hij onderzoekt daar de menselijke aandacht : een onderwerp dat steeds populairder begint te worden: waar wordt de menselijke aandacht door gedreven en valt dit te sturen (erg belangrijk b.v. bij het vermijden van ongelukken). Na een "verhouding" van ruim 4 jaar moeten we dan toch gescheiden verder.

Ik wens hem en Ilse daar veel succes en hoop hem nog vaak te ontmoeten (gelukkig is er e-mail).

Maarten Hogervorst (Dr.Martin)

BIJ HET VERTREK VAN DR IR MAARTEN HOGERVORST

door dr Hendrik-Jan van Veen

In de zomer van 1991 begon Maarten als OIO te werken bij de vakgroep Medische en Fysiologische Fysica hier in Utrecht. Samen met schrijver dezes, die tegelijkertijd aanving als AIO bij dezelfde groep, bestudeerde hij de in's en out's van het menselijk visueel systeem.

Maarten's proefschrift, getiteld : "Limitations on the recovery of structure from motion (Grenzen aan de bepaling van structuur uit beweging)" behandelt de mate waarin en de wijze waarop menselijke waarnemers in staat zijn bewegingsparallax te gebruiken om ruimtelijke structuur waar te nemen (een concept dat een ieder die iets met sterrenkunde heeft gedaan bekend zal voor komen). Kort gezegd: de tijdsontwikkeling van de projectie van de wereld op ons netvlies kunnen we gebruiken om de ruimtelijke structuur van de wereld om ons heen te bepalen (waar te nemen).

We hebben dus te maken met de oplossing van het volgende inverse probleem: hoe kan men de driedimensionale wereld afleiden uit een reeks van tweedimensionale netvliesbeelden? Maartens eerste stap was dan ook het opstellen van een bruikbare theoretische beschrijving van de informatie die aanwezig is in netvliesbeelden voor het oplossen van dit inverse probleem. Na de zaken theoretisch op orde te hebben (hij introduceerde hiervoor een bepaald soort faseruimte die inmiddels in kleine kring bekend staat als de Maarten-ruimte) wijdde Maarten zich aan meer experimentele zaken. Hij bestuurdde de waarneming van "diepte", "rigiditeit" en "relatieve beweging" en wist de resultaten aan zijn theorie te knopen.

Net als de meeste andere wetenschappers heeft ook Maarten Mac-HigherPrince) zijn eigenaardigheden. Legendarisch is zijn vermogen om te vergeten dat er een bijeenkomst van een of andere soort is, met name wanneer hij zelf aan de beurt is om het woord te doen. Een ander zou dit met opzet kunnen doen, maar bij Maarten is er sprake van zuivere verstrooiheid. Ook legendarisch zijn de welles-

nietes-discussies die Maarten en ik vaak op het scherpst van de snede voerden. Vaak dacht ik gelijk te hebben, nog vaker bleek hij het te krijgen. Zijn droge humor, meestal zeer onverwacht en vrijwel altijd raak, heeft ons vaak doen schateren. Onder de oppervlakte van zijn soms wat onbeholpen voorkomen sluimert een intuïtief en gevoelig mens die in belangrijke mate heeft bijgedragen aan de goede sfeer binnen de groep.

Een van de leukere dingen van het vak is het bezoeken van congressen. Vele herinneringen liggen op diverse plekken maar het laatste congres dat we bezochten (de ARVO in Florida) was toch wel zeer aangenaam. Immens groot, zeer veel goede wetenschap, mooie stranden, prachtig weer en veel plezier. De korte trip langs de oostkust waarbij we in en buiten de auto samen met Raymond dagenlang discussieerden over stereo-zien en floridabolussen vormde daarbij een absoluut hoogtepunt.

Nu we beiden zijn gepromoveerd, het feest is afgelopen en de sketch is opgevoerd, gaan onze wegen zich scheiden. Gelukkig is Maarten druk bezig een plek te vinden waar hij net als ik verder kan gaan met dit mooie vak. Dat maakt het een stuk makkelijker om contact te houden, eens een pilsje te pakken op een congres ofzo.

Maarten, of het nu Oxford of Sydney wordt of nog heel iets anders, ik wens jou en Lia heel veel succes en plezier en ik hoop dat je, wanneer ik je weer eens ontmoet, nog net zo bent als vroeger.

Hendrik-Jan van Veen

(ingezonden)

HULDE VOOR FYLAKRA

Voor mij ligt het nieuwste nummer van FYLAKRA (nr 1) en tot mijn grote vreugde zie ik dat het (grotendeels) gedrukt is op milieuvriendelijk (kringloop?) papier. Het schreeuwend witte papier was mij in het verleden al langer een doorn in het oog. Bij deze dan ook mijn hartelijke dank voor deze milieubewuste stap en ik zou zeggen: ga zo door!

Met vriendelijke groeten,

Meinte Blaas (student MFO)

NIEUW IN 1996: OLF JALVING

Per 1 januari 1996 is de elektronische groep van de IGF versterkt met

Olf Jalving *(hierboven op een foto van Evert Landré).*

De afgelopen drie jaar heeft Olf als software engineer op de ontwikkelafdeling van een modemfabrikant gewerkt. Bij de Instrumentele Groep Fysica volgt hij Mieke Denkema op in de functie van Software Electronicus.

In de winter speelt Olf rolstoelbasketbal en in de zomer fietst hij veel met z'n vrouw en anderhalf jaar oude zoon.

Op het ogenblik werkt Olf aan een robotbesturing voor Fysica van de Mens.

Gerard van der Mark

(ingezonden mededeling)

NATUURKUNDIG GEZELSCHAP TE UTRECHT
opgericht in 1777

PROGRAMMA VOORJAAR 1996

Dinsdag, 19 maart 1996: **Prof.dr. R.M. Heethaar (Amsterdam)**
"Hemorheologie: onderzoek in stroomversnelling"

Ongeveer 3 miljard contracties van het hart zorgen ervoor dat de weefsels in ons lichaam een leven lang van bloed worden voorzien. De fysische eigenschappen van deze verrassende vloeistof in het sterk vertakkende vaatstelsel, waarvan de diameters over vier grootte-orde verlopen, zijn nog onvoldoende bekend om alle functies ervan te kunnen verklaren. Einstein was één der eersten, die probeerde de viscositeit te modelleren. Bloed bestaat voor ongeveer 55% uit plasma, (water, ionen en eiwitten) dat zich gedraagt als een Newtonse vloeistof. Voor de rest bestaat bloed uit cellen, waarvan de rode bloedcellen 98% van het volume innemen. Deze cellen zijn schijfvormig met een diameter van ongeveer 8µm. Door hun zeer sterke vervormingseigenschappen kan het bloed in onze aderen stromen ondanks het hoge volumepercentage deeltjes. De rode cellen gaan zelfs gemakkelijk door haarvaten met een diameter van 4µm.

Op deze lezing zal nader worden ingegaan op de fysische aspecten van de bloedstroming en de consequenties ervan voor het ontstaan van aderverkalking. Ook zal een aan de Utrechtse Universiteit ontwikkelde meetmethode worden gepresenteerd.

Dinsdag, 16 april 1996: **Prof.dr. H.N.A. Priem (Utrecht en Amsterdam)**
"Mega-inslagen"

Voortdurend bereiken stof-en gruisdeeltjes uit de interplanetaire ruimte de Aarde, met een snelheid van 20-60 km/sec. De kleinste deeltjes verbranden in de dampkring, de grotere worden door de dampkring afgeremd en vallen als *meteorieten* op het aardoppervlak. Zeer grote boliden, met massa's van miljarden tonnen, worden echter niet of nauwelijks afgeremd. Bij hun inslag exploderen zij en veroorzaken wereldwijde milieucatastrofes. Dergelijke gebeurtenissen, hoewel zeldzaam, spelen een significante, tot voor kort niet onderkende rol in de evolutie van Aarde en Leven. Ook thans hangt deze dreiging voortdurend boven ons hoofd.

(Dit is een gemeenschappelijke vergadering met de Afdeling Utrecht van de Vereniging voor Weer- en Sterrenkunde)

PROFESSOR YI SHI

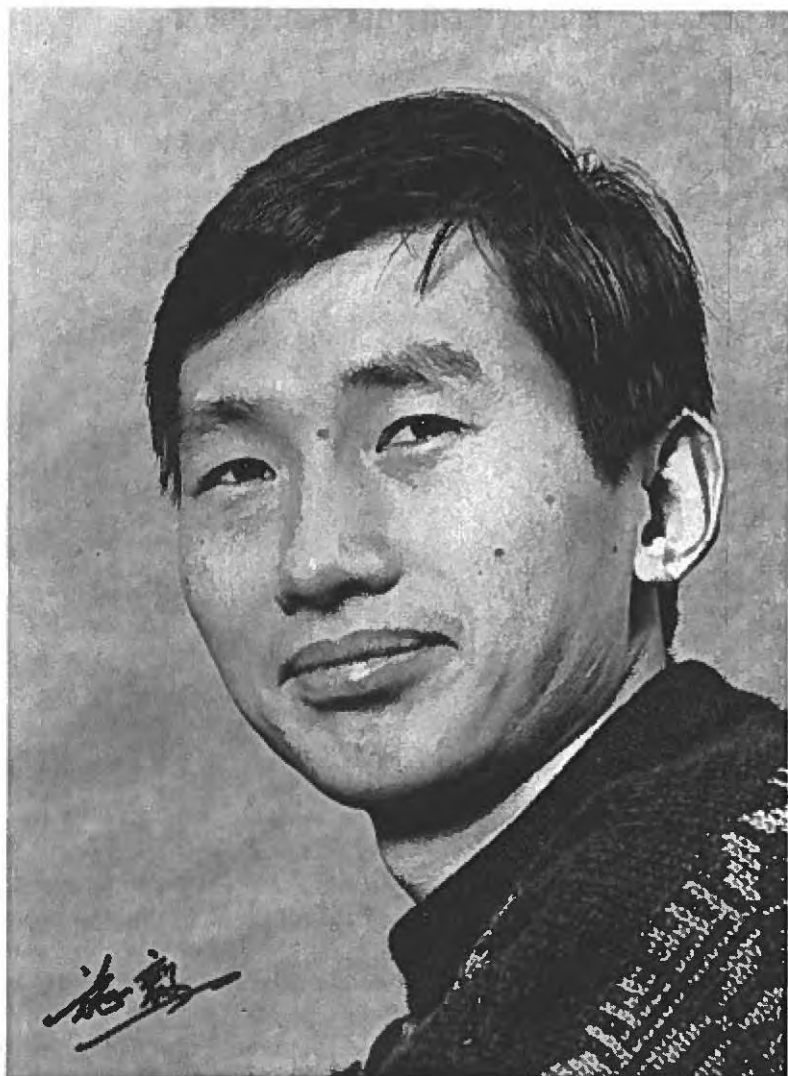
Professor Yi Shi (33) is a visiting scholar from Nanjing University (China) and will be active in the Condensed Matter Workgroup in the Ornstein Laboratory from January until July 1996. He was selected by his University as the first young professor to be sent to Utrecht in an exchange programme between Nanjing University and our University. He is an expert on low-dimensional semiconductor structures and will cooperate with Michiel Peters in the FOM-project "noise in semiconductor nanostructures".

His room is in the Ornstein Laboratorium k 263 (tel. 2206). We wish him a fruitful and pleasant stay in Utrecht.

Professor Yi Shi (33) is een gast-onderzoeker van de Nanjing universiteit (China), die van januari tot juli 1996 bij de vakgroep Gecondenseerde Materie in het Ornstein laboratorium zal komen werken. Hij is door zijn universiteit uitgekozen als de eerste jonge hoogleraar, die zal deelnemen aan het uitwisselingsprogramma tussen de Nanjing Universiteit en onze universiteit. Prof. Yi Shi is een expert op het van de laag-dimensionele halfgeleider structuren en hij zal daarom samenwerken met Michiel Peters in het FOM-project "ruis in de nanostructuren van halfgeleiders".

Zijn kamer in het Ornstein laboratorium is 263, tel. 2206. Wij wensen hem een prettige en succesrijke tijd in Utrecht.

Jaap Dijkhuis

PROF. YI SHI

(foto: Johan van der Linden)

NIEUWE OIO BIJ THEORIE

Per 16 januari van dit jaar is **Ramses van Zon** (*hierboven op een foto van Gijs van Ginkel*) als OIO aangesteld bij de FOM om een promotie-onderzoek te doen aan het Instituut voor Theoretische Fysica. Ramses is binnen de faculteit een goede bekende. Hij was als student zeer actief in de faculteitsraad en de Opleidingscommissie Natuurkunde. Daarnaast heeft hij zich verdienstelijk gemaakt bij het opstellen van een gids van derde- en vierdejaardcolleges aan alle natuurkunde-faculteiten in Nederland. Als OIO zal hij onderzoek doen naar de relaties tussen de theorie van dynamische systemen en de statistische mechanica.

Henk van Beijeren

VEELZIJDIGE ESTHER MELAARD

achter de magazijnbalie van het BBL

Al enige tijd hebt u kunnen wennen aan een nieuw gezicht achter de magazijnbalie op de begane grond van het BBL. Dat gezicht is van

Esther Melaard (*hierboven op een foto van de auteur - red*), die tot nu toe op tijdelijke basis bij de faculteit heeft gewerkt. Per 1 maart is dat een echte baan geworden en het wordt dan ook hoog tijd om Esther bij u te introduceren. Voor zij in het BBL werkte had zij al ervaring op heel verschillende werkterreinen, zoals telecommunicatie en de montage van parkeerinstallaties. Vergeleken daarmee is haar huidige werk wel wat minder vrij, want in haar vorige werk was ze vaak buiten bezig en door het hele land heen. Ze heeft nog meer pijlen op haar boog, want drie jaar geleden is zij begonnen met de opleiding van Biologiedocente aan de Hogeschool van Utrecht en ze hoopt die opleiding volgend jaar af te ronden. Het kan dus zijn dat we haar dan kwijt raken..... Maar zover is het nog niet. We wensen Esther veel plezier in haar werk en succes met haar opleiding.

Gijs van Ginkel

THEO GERRITS VERLAAT DE FACULTEIT

Wie een probleem heeft op elektronisch gebied of een advies wil over het opheffen van een storing zal in het Robert van de Graafflab. tevergeefs zoeken naar Theo Gerrits. Wat jaren lang vanzelfsprekend was bestaat niet meer. Theo is vertrokken naar het FOM Instituut Rijnhuizen in Nieuwegein. Voor ingewijden en Theo zelf was het al een tijdje duidelijk, er ging wat gebeuren. Door de ontwikkelingen bij SAP stond er voor een aantal medewerkers van de vakgroep de werkgelegenheid op de tocht. Theo was er daar één van. Gelukkig deed zich de mogelijkheid voor om bij Rijnhuizen voor een aantal jaren de voor Theo zo vertrouwde werkzaamheden uit te oefenen. Hij heeft daarvan gebruik gemaakt en daarmee is een eind gekomen aan een 36-jarig dienstverband bij de faculteit.

Theo stapte op 15 mei 1960 binnen in de Bijlhouwerstraat als elektromonteur. De heer Van Burik was daar zijn chef. Theo vertelt dat in die tijd bijna alles zelf gebouwd werd: 6- en 12-Volts voedingen, Natlab-buizen (alleen voor eigen gebruik), Cascade-generatoren, Tetrode-ionisatiemeters, tellers en noem maar op. Alles is in die jaren wel voorbij gekomen op zijn werkbank. Na zeven jaar verkaste hij naar de kelder van het Fysisch Laboratorium. Daar heeft hij direkt aan de opstellingen gewerkt. Het onderhoud, het sleutelen aan en het draaiend houden van de opstellingen vond hij een dynamische bezigheid. Vooral ook omdat er veel apparatuur aan zat waaraan hij voor die tijd zelf had meegebouwd. In 1968 verhuisde hij mee naar De Uithof alwaar hij bij de ondersteuningsgroep van de 3Mv kwam.

Gedurende drie jaar bleef hij die werkzaamheden verrichten. Toen kwam de vraag of hij er wat voor voelde om bij elektronica op de reparatie-afdeling te gaan werken. Hij had daar wel oren naar en zo kwam hij in 1971 in het BBL terecht.

Gedurende 18 jaar heeft hij tal van reparaties gedaan. Veel ondersteuning heeft hij gegeven aan het hoofd- en bijvak bij aankoop en reparaties. Grote ontwikkelingen binnen het vakgebied deden zich voor. Het analoge tijdperk ging over naar het digitale, met alle gevolgen voor de reparatie-afdeling. In 1989 maakte Theo de stap

terug naar de vakgroep. De grote projecten vroegen om meer directe ondersteuning. Aan het Huygensvat en HARP-project heeft hij zijn deel bijgedragen.

foto: Marco Voerman (SAP)

Theo is blij dat er nu aan een onzekere periode een eind is gekomen. Om na 36 jaar de Faculteit te verlaten is niet leuk, maar de verwachting bij FOM Rijnhuizen zijn goed. Hij krijgt te maken met de opbouw van een nieuwe machine en voor de rest zullen onderhoud en reparatie weer deel uit gaan maken van zijn werk.

Met het vertrek van Theo is een aanspreekpunt voor wat betreft elektronische problemen verdwenen. Iedereen kon bij hem terecht en waar hij kon hielp hij. Verder heeft hij zich in al die jaren op andere terreinen nog al eens verdienstelijk gemaakt. "Vroeger" voetbalde hij jaarlijks tegen A-Eskwadraat, die wedstrijd was de voorloper van de Fylakon-sportdag. Op veel van die sportdagen was hij scheidsrechter bij het voetbal-toernooi en ook heeft hij een aantal jaren deel uitgemaakt van het Fylakon-bestuur.

Wij wensen Theo veel succes met zijn nieuwe werk en een prettig verblijf op het "kasteel".

Gerard van der Mark

HOOGSTANDJE IN BEDRIJF - FEEST BIJ AGF

Vrijdagmiddag 2 februari 1996, 4 uur in de middag. Het Robert van de Graaff Laboratorium, normaal gesproken het dunstbevolkte gebouw van onze faculteit, werd overspoeld door een horde van bijna 200 mensen. De grote voorbereidingshal, tot voor kort de "hangar" voor het "holste vat" van de faculteit, was nog nooit zo vol geweest. Wat was hier aan de hand? Hier werd gevierd dat in de naastgelegen targethallen van de deeltjesversnellers recent twee grote geavanceerde opstellingen van de vakgroep AGF gereedgekomen waren.

Beide opstellingen zijn uniek in de wereld en zijn speciaal ontworpen om met grote detaillering de fysische en chemische structuur van oppervlakken en dunne laagjes te bestuderen. Een belangrijke rol hierbij spelen de bundels van snelle ionen uit de versnellers, waaraan de opstellingen gekoppeld zijn. Nu de apparatuur volledig operationeel is, werd het tijd ook de buitenwereld eens uit te nodigen voor een kijkje in de Utrechtse keuken. In de hal verzamelden zich technici, wetenschappers, studenten en andere belangstellenden om eerst te luisteren naar het "officiële" openingswoord van Werner van der Weg.

Werner, zelf een van de pioniers van het gebruik van ionenbundels voor materiaalanalyse in Nederland, schetste in het kort hoe in 25 jaar, na aanvankelijk ongeloof in het nut van ionenbundels, het toepassen van deze bundels nu een unieke rol vervullen in de moderne materiaalkunde.

Vervolgens was het tijd om de kelen te smeren; met een glas in de hand konden de opstellingen worden bezichtigd. Vooral de grote Magnetische Spectrograaf trok de aandacht. Dit apparaat, geïnitieerd door Dik Boerma van de Groningse Universiteit en in Utrecht opgebouwd door Wim Arnold Bik en vele anderen, is een hoogstandje van Ultra Hoog Vacuum ontwerptechniek, en is nu dus, na de nodige jaren van ontwikkeling en opbouw, in bedrijf. In Groningen hebben in de afgelopen jaren ook velen aan dit apparaat gewerkt en daarom was er een grote delegatie van maar liefst 50 personen per bus uit Groningen afgereisd om het resultaat te komen aanschouwen.

De andere mijlpaal betrof de OCTOPUS, een apparaat dat al jaren operationeel is, maar dat sinds kort is uitgebreid met een koppeling aan de tandemversneller, zodat nu ook ionen uit deze versneller gebruikt kunnen worden voor analyse van in de OCTOPUS geprepareerde oppervlakken. Vooral Theo Klinkhamer (*de fysieke "vader", op de vorige bladzijde gefotografeerd door Gijs van Ginkel*) heeft dit "hogere knoop-werk" met veel passen en meten tot stand gebracht.

Dat er zowel wetenschappelijke als technische uitdagingen achter beide opstellingen steken, bleek wel uit de brede belangstelling van zowel wetenschappers als technici. De meesten hiervan waren eerder op de dag al aanwezig geweest op het Symposium "Fysica met snelle ionen", waarin in twee parallelle sessies respectievelijk de technische constructies en de wetenschap van dit gebied aan bod kwamen.

Zowel dit symposium als het feestje rond de opening waren mooie illustraties van het feit dat ook op dit gebied van de natuurkunde de wetenschap en de techniek hand in hand gaan.

Arjen Vredenberg

IMPRESSIES VAN EEN ARBEIDSZAAM LEVEN

ter gelegenheid van het afscheid van Henk Dijkerman

Dat dr Henk Dijkerman afscheid ging nemen van zijn vakgroep AGF en van de faculteit zal weinigen zijn ontgaan. Uiteraard besteedt FYLAKRA in dit nummer aandacht aan deze "veteraan" met een bespiegeling van de hand van Wim Westerveld (geschreven vóór 't afscheid) en een verslag van zijn afscheidsfeest op blz 36.

Dr Henk Dijkerman gaat zeer binnenkort zijn kleurrijke loopbaan aan de universiteit afsluiten om carrière te maken als gepensioneerde. Henk is destijds (1957) in FOM-dienst als wetenschapper begonnen.

Uit die tijd al stamt zijn liefde voor microgolfspectroscopie, een hobby die hij actief is blijven beoefenen tot slechts enkele jaren geleden toen het microgolfresearchpracticum voor studenten hem werd "ontnomen". Henk zou Henk niet zijn als hij daar niet iets moois voor in de plaats heeft gezet....spectroscopie met een diode-laser. Je moet tenslotte met de tijd mee, zeker als je te vroeg geboren bent! En wat gebeurt er met de microgolfopstelling? Henk heeft plannen voor export naar Latijns-Amerika!

Na Henks promotie (1966) kwam hij, na een korte periode in Bonn te hebben gewerkt, in dienst van de Rijksuniversiteit Utrecht. Gedurende verscheidene jaren begeleidde Henk studenten en promovendi in wat later genoemd zou worden de "sectie" Molecuulfysica (olv wijlen prof. Alkemade) van de vakgroep Atoom- & Molecuulfysica. Van de toenmalige experimentele staf is Henk de enige geweest die de fusies, via de vakgroep Atoom- & Molecuulfysica tot Atoom- & Grenslaagfysica, in het harnas heeft doorstaan. In de loop der tijd zijn er uiteraard de nodige verschuivingen opgetreden in het door Henk begeleide onderzoek. Het begon allemaal met pure microgolfspectroscopie. Eerst de bestudering van de inversie-overgang van NH^3 , vervolgens de zelfverbreding/verschuiving van microgolf-overgangen van gehalogeneerde methaanverbindingen.

Een nieuwe dimensie werd toegevoegd aan de studie van NH^3 -overgangen met de introductie van de infrarood-microgolf dubbelreso-

nantie-techniek. Dit was een belangrijke ontwikkeling want daar kwam een zelfgebouwde CO₂-laser aan te pas. In de latere projecten is de laser (dye-laser in dit verband) niet meer weg te denken. Ook komt de nadruk te liggen op bundelexperimenten, waarbij onder gecontroleerde omstandigheden botsingsexperimenten worden uitgevoerd. De laser wordt dan gebruikt om, bijvoorbeeld, een bundel alkali (Na)- of aardalkali (Ba)-atomen te prepareren in een aangestoten toestand voordat een botsing plaatsvindt.

Vervolgens kan een laser goed van pas komen om gevoelige detectie van het "botsingsproduct" mogelijk te maken. Henk begeleidt ook nu nog een promovendus die een dergelijk project uitvoert.

In de loopbaan van Henk is er steeds een groot raakvlak geweest tussen zijn onderzoek- en zijn onderwijsactiviteit. Daarnaast was hij jarenlang voor een belangrijk deel verantwoordelijk voor het tweedejaars werkcollege. Ook heeft hij de afgelopen jaren het college *Trillingen en Golven* verzorgd. Studenten waren en zijn altijd welkom bij Henk. Dat het onderwijs een bijzondere liefde van hem is moge ook blijken uit zijn inbreng op dit gebied op bestuurlijk niveau. Zo was hij ondermeer jarenlang lid van de opleidingscommissie. Henk houdt overigens in zijn algemeenheid van vergaderen. Hij heeft dan ook niet geschuwd het voorzitterschap van de Dienstcommissie op zich te nemen toen de gelegenheid daartoe zich voordeed. In die hoedanigheid heeft Henk zich nog breder ingezet voor de facultaire gemeenschap. Het goede voorbeeld gaf hij daarbij zelf, n.l. in het volgen van cursussen. Zo is het houden van functioneringsgesprekken met je medewerkers een kunst apart. Een kunst die geleerd kan worden in een.....cursus. Functioneringsgesprekken in de stijl van Henk moeten dan ook zeer grondig worden opgezet. Wat Henk betreft wordt eerst met het "slachtoffer" een voorbereidende bijeenkomst belegd. Vervolgens wordt in een tweede zitting het "officiële" gesprek gevoerd om de puntjes op de "i" te zetten.

Henk, jouw enthousiasme, werklust en interesse in de studenten zijn ons tot voorbeeld. Jij bent steeds onverstoorbaar door blijven knokken met het volste vertrouwen in de goede afloop, of het nu een "hopeloze" student betrof of een bijna "onmogelijk" experiment. Wij van de sectie Atoomfysica van AGF wensen jou en Bep samen goede jaren toe! Op gezag van de bevoegde autoriteit kunnen we jou mededelen dat de BANK nog steeds ter beschikking staat, dus we hopen dat je hem nog regelmatig zult gebruiken. Dit is een open invitatie om dat "te vroeg geboren zijn"-gevoel alsnog weg te nemen!

Wim Westerveld,

(met dank aan de leden van de geheime dienst voor belangrijke informatie uit een lang vervlogen verleden).

NB - de foto is van Gijs van Ginkel

EXAMENS

doctoraal examens op 22 januari 1996

natuurkunde:

M. Doets, J.L.A. Dubbeldam, R.S. Etienne (*cum laude*), F.W.J. Feiner, P.J. Kwanten, B.J. Nauta (*cum laude*), M.D. Steenbergen, R. van Zon (*cum laude*) *)

meteorologie en fysische oceanografie:

W. Hartog

sterrenkunde:

P.M. da Silva Vicente

propædeutische examens

gemeensch. prop. examen natuurkunde, sterrenkunde, meteorologie en fys. oceanografie:

M.A.C. Dekker, S. Goudman, A. van Heukelum, E.V. Horsch, O.L. Muskens, B.U. Niderost, C.M. Tinkler, N. Gicevic

natuurkunde:

R.L. Heiden, G.L. van Lingen

sterrenkunde:

G.L. van Lingen

Martine Rijkhoek

*) zie voor "biografie" elders in deze FYLAKRA

NIEUW BIJ AGF: EDITH MOLENBROEK

Sinds 1 februari 1996 is Edith Molenbroek als onderzoekmedewerkster werkzaam bij de vakgroep AGF, sectie GF. Haar onderzoek maakt deel uit van het NWO-PRIORITEIT-project "Zonnecellen voor de 21ste eeuw - fundamenteel onderzoek en technologie van dunne silicium zonnecellen".

Het terrein van haar onderzoek is het opschalen van de depositie van dunne lagen amorf silicium naar een oppervlak van 30 cm x 40 cm. Aan deze opschaling zitten plasmafysische en materiaalkundige aspecten, maar ook komt aan de orde het overbrengen van de methoden voor optimale zonnecel-opbouw, zoals gegradeerde en geprofileerde lagen, tot en met complete tandem zonnecellen naar een oppervlak dat groot genoeg is om aan te tonen dat geïntegreerde modules kunnen worden gefabriceerd. Hiertoe zal een groot-oppervlak "pilot"-systeem worden geïnstalleerd in het Robert van de Graaff-gebouw, in het nieuwe laboratorium dat thans onder constructie is.

Edith is in Utrecht afgestudeerd als scheikundige en heeft daarna meer dan 6 jaar doorgebracht in de Verenigde Staten, bij het National Renewable Energy Laboratory (NREL) in Golden, Colorado. De eerste tijd betrof het onderzoek naar de betrouwbaarheid van zonnecel-modules. Haar promotie-onderzoek was op het gebied van de depositie van amorf silicium met de "Hot Wire" techniek, een nieuwe depositiemethode waarmee dunne films met een andere structuur en andere interessante nieuwe eigenschappen kunnen worden gemaakt. Bij AGF is deze methode ook aanwezig.

Haar bijdrage aan dit werk is dan ook zeer welkom.

Wie haar wil ontmoeten kan terecht op kamer 771 van het Buys Ballotlaboratorium.

Ruud Schropp

EDITH MOLENBROEK

(foto: Gijs van Ginkel)

CONCENTRATIE OF DISPERSIE in de fysische literatuur?

Wetenschappelijke informatievoorziening is een dynamische tak van sport: terwijl de bibliotheekcommissie zich een beeld tracht te vormen van de toekomst, zijn Elsevier en de bibliotheek van de TU Delft in discussie gegaan over de kopieerrechten (zie het *Chemisch Weekblad* van 3 en de *Volkskrant* van 8 februari). De bibliotheekcommissie overweegt om meer artikelen - door middel van documentleverantie - van elders te betrekken. Elsevier wenst voor elk gekopieerd artikel uit een van haar wetenschappelijke tijdschriften negenëneenhalve dollar te ontvangen.

Hoewel het aantal elders aangevraagde artikelen ondanks de inkrimping van het abonnementenbestand in onze faculteit nauwelijks stijgt blijft de stijging van de abonnementskosten zorgen baren. In dat kader is door Peter Janssen gekeken naar de positie van onze faculteit in de groeiende wetenschappelijke informatiestroom, met alle voorbehoud ten aanzien van de verschillen in communicatiecultuur en -structuur van de diverse onderzoeksgroepen (en personen). Die groei van de informatiestroom zet nog steeds door: het aantal publikaties in *Physics Abstracts* is van 92.428 (1975) via 149.885 (1990) gegroeid naar 154.339 (1994). Tot onze verrassing bleken de kerntijdschriften relatief sterker gegroeid te zijn dan de overige tijdschriften: namelijk van 31.521 artikelen in 1975 (34%) naar 68.466 (44%) in 1994. Deze volumetoename gaat gepaard met een prijsstijging: de uitgavenreductie van k f 90 in 1994 is al weer bijna te niet gedaan.

Zoals reeds eerder werd bepleit zal de faculteit een steeds groter deel van de tijdschriftartikelen niet uit abonnementen, maar van elders dienen te betrekken. De concentratie van relevante publikaties in een kleiner aantal tijdschriften lijkt dit proces te vertragen. Toch kan de dispersie - ondanks deze concentratie - voor de gebruiker groter geworden zijn. Bijvoorbeeld omdat de vijftig te lezen publikaties nu niet uit 1000, maar uit 2000 artikelen van tijdschrift X gehaald dienen te worden. Daarbij wordt veronderstelt dat dit aantal van vijftig publikaties in de loop der jaren niet groter wordt, omdat de omvang van de onderzoeksgroep eerder is af- dan toegenomen. Ook is een onder-

zoeker zeker niet meer gaan lezen. Er zijn nogal wat van die volumieuze tijdschriften: de twintig omvangrijkste kerntijdschriften produceerden in 1994 37.000 artikelen.

Ter illustratie twee voorbeelden. Het aantal publikaties in *Applied Physics Letters* nam toe van 1798 (1991) naar 2291 (1994). De abonnementskosten stegen van f 1373 naar f 2196. Uitgaande van vijftig relevante publikaties stegen de kosten dus van f 27 naar f 44 per gelezen artikel. Met andere woorden: documentleverantie is een optie die het overwegen waard wordt.

Bij *Nuclear instruments & methods in physics research A en B* bleef het aantal publikaties gelijk, respectievelijk 2296 (1991) en 2170 (1994). De abonnementskosten stegen van f 12.476 naar f 17.773. Uitgaande van 100 relevante publikaties stegen de kosten dus van f 125 naar f 178 per artikel. Hier dient echt kritisch naar gekeken te worden, liefst niet alleen naar dit tijdschrift, maar naar het hele informatiesysteem van de onderzoeksgroep. Deze bredere beoordeling is gewenst, omdat bij documentleverantie van elders het attenderingssysteem mogelijk aanpassing behoeft, en dat kan extra kosten met zich meebrengen die meegewogen dienen te worden.

Bij een aanpassing van het attenderingssysteem kan gedacht worden aan interesse-profielen op *Current contents on disk* - nu beschikbaar op de Banyan-server. Daarmee kunnen relevante publikaties geselecteerd worden op grond van auteur/titel en abstract-informatie. Vervolgens kunnen de artikelen opgevraagd worden in Delft of Boston of Spa tegen een prijs van ongeveer f 25. De levertijd van deze instellingen is één à twee dagen. Het is natuurlijk geen ideaal systeem, maar het biedt wel een mogelijkheid om geld vrij te maken voor investeringen in het wetenschappelijk onderzoek.

Bij het afwegen van deze mogelijkheden is het nodig te weten van welk attenderingssysteem gebruik gemaakt wordt: 'bladert' u in tijdschriften of maakt u hoofdzakelijk gebruik van uw persoonlijke netwerk? U als gebruiker zult uiteindelijk met uw informatiesysteem moeten aanpassen, maar met uw wensen kan - door een gefaseerde aanpak per onderzoeksgroep - rekening gehouden worden.

Guus Schippers

HET ONGEWONE AFSCHIED VAN EEN ONGEWONE DOCENT

Vrijdag 9 februari j.l. nam dr Henk Dijkerman, wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, afscheid van de faculteit. Een verslag van Gijs van Ginkel.

"Het ongewone afscheid van een ongewone docent".

Zo kenschetste dr. Henrik Rudolph, stafmedewerker van de vakgroep Atoom- en Grenslaagfysica het optreden, dat zijn collega dr Henk Dijkerman juist daarvoor op vrijdagmiddag 9 februari 1996 had gegeven in de goedgevulde Blauwe Zaal van Transitorium I. Het publiek in de zaal had heel aandachtig (zonder in slaap te vallen, zonder ondertussen *de Volkskrant* te lezen en zonder chips te eten, dus het was ook nog een ongewoon college, volgens Henrik Rudolph) geluisterd en gekeken naar de verschillende gedaantes van Henk Dijkerman tijdens zijn zeer originele afscheidsact in verband met zijn pensionering.

foto 1 - Piet Ullersma (l) praat en prof. Nico van Kampen luistert geamuseerd toe; verder zijn de heren Hooyman, Zijlstra en Fluit te herkennen. Rechts vooraan Henk Dijkermans vroegere HBS-directeur

Voor wie er niet bij was zal ik proberen te schetsen wat er gebeurde, die vrijdagmiddag.

Gestoken in keurig pak met stropdas sprak Henk de goedgevulde zaal toe en meldde zijn dankbaarheid, dat ieder had ingestemd met zijn bijzondere wensen m.b.t. dit "afscheidscollege". Een transparant met daarop de tekst: "VAN KEVIE TOT TRAP" liet de vele Achterhoekers in de zaal schateren en liet de niet-Achterhoekers even in raadselen.

foto 2 - de metamorfose neemt een aanvang

Maar dat werd snel anders toen Henk een dia liet zien, waarop een luchtfoto van een boerderij: zijn ouderlijk huis. Het raam waarachter hij was geboren wees hij terloops even aan en de niet-agrariërs

instrueerde hij vervolgens in de kenmerken van een gemengd bedrijf, want dat was de boerderij van zijn ouders. Het werd nog gemengder, aldus Henk, bij de aanschaf van een zeug, en hij maakte aanschouwelijk, dat de biggen gevaarloos in de buurt bij de moeder kunnen zogen zonder te worden verpletterd door het gewicht van die moeder, als zij in een "KEVIE" ligt waar de bigggen in en uit kunnen lopen, maar de zeug niet. Een open kooi dus.

Van de kevie ging Henk naar de "Kaefig", een begrip waarmee hij als postdoc in Bonn te maken zou krijgen en het Engels equivalent daarvan is een "trap". En, zo hield Henk ons voor, een "trap" is eigenlijk het fysisch equivalent van een kevie nl. een kooi om geladen deeltjes in op te sluiten oftewel een schrikdraad voor ionen. De bijbehorende tekening en formules op de getoonde transparant definieerden het ook nog eens voor de fysici.

Vervolgens kreeg het publiek een demonstratie van een zadelglas: een doorzichtig stuk kunststof, dat in de vorm van een zadel was geslepen. Zo'n zadel heeft geen enkel punt waarop een knikker kan blijven liggen, zoals Ad van Genderen vaardig en tot grote hilariteit van het publiek dememonstreerde. Maar bij draaien van het zadelglas blijft de knikker bij een bepaalde draaisnelheid wel keurig liggen op het hoogste punt van het zadel. Alle fysici veerden overeind, je kon bij wijze van spreken de hersens horen knarsen. Voor de niet-fysici was het een leuke act.

Maar na deze fysische demonstratie kondigde Henk een scharnierpunt aan. Bij het passeren van dat scharnierpunt zou Henk een pijlsnel verouderingsproces ondergaan. Het publiek was daarvan getuige: een voor dat doel door Henk genodigde grimeuse - "mijn privéhaptonoom", zoals hij haar introduceerde - veranderde hem in vijf minuten in een bejaard man met grote grijze bakkebaarden, een lange puntbaard en een grote snor: een mengsel van Bromsnor en Lenin (zie foto's 2, 3 en 4).

Nadat hij zich ook nog in een roomwitte slobbertrui had gehuld zagen we een heel andere Henk tijdens zijn "DIALOOG VAN DE OUDE MAN EN DE GOUDVIS". In korte tijd legde Henk in deze één-acter een tragedie voor ons neer: een oude man, geen kinderen en geen kleinkin-

foto 3 - fantastische vrouw

foto 4 - dialoog met de goudvis

deren. Een fantastische vrouw gehad, tot zij zich inliet met allerlei vrouwengroepen. Zijn lieveling, de goudvis JOOP, die hij zich had aangeschaft, was uiteindelijk de bron voor een fataal conflict. Zijn vrouw eiste tijdens hun laatste gesprek: "Joop eruit of ik". Hij negeert dat en zij werpt in grote woede de vissekom te barsten op de vloer. Tot zijn verbijstering ziet de oude man zijn geliefde Joop zieltogend liggen op het tapijt. Een glasscherf van de versplinterde kom wordt zijn echtgenote fataal: als de oude man weer opkijkt ziet hij haar dood liggen op het tapijt, naast Joop. "Ik heb alles keurig opgeruimd" zegt de oude man. Hij drinkt nog een borrel - de zoveelste tijdens de act. "Opa is gestorven van de drank klinkt toch veel beter dan: opa is gestorven van ouderdom". De oude man vervangt tot slot het portret van zijn vrouw door een foto van Joop en het doek valt.

Drie minuten later kwam de geheel verjongde Henk, nu weer glad in het pak, weer tevoorschijn onder luid applaus van het publiek. Met zette zich te luisteren naar Henrik Rudolph die toelichtte waarom juist hij de pensionaris toesprak. Henk had strikte wensen geuit: de feestspreker moest jonger zijn dan 40, behoren tot de vaste staf, en nog enige wensen die mij zijn ontschoten. De keuze bleef uiteindelijk beperkt tot een heel kleine groep, waarbij Henrik zich kwalificeerde.

foto 5 - Henrik Rudolph met Dijkermaniaanse pet

Hij schetste daarna op humoristische wijze de "multi-petten"-loopbaan van Henk Dijkerman bij de Utrechtse fysica vanaf 1949 tot nu. Verschillende fasen en gebeurtenissen werden daarbij opgeluisterd met een passend geschenk: een boek, een 1:25.000 plattegrond van de Achterhoek, Word Perfect op CD-ROM, een computermuis, een leerboek Windows 95 en als klapstuk een heuse PC. Die werd echter

foto 6 - Prof. Arend Niehaus luistert naar mevr. Alkemade

alleen afgestaan als Henk zou beloven nog wat werk voor de vakgroep te zullen doen. Oorspronkelijk zou dat zijn tot 1-1-1996, maar het genereuse geschenk verleidde Henk Dijkerman om die termijn te verlengen tot 1-1-1997.

Na deze afwisselende performance begaf een grote menigte zich naar de kantine van Transitorium I om de pensionaris en zijn echtgenote de hand te drukken. Een strikkwartet verzorgde passende muziek. Onder het publiek zagen wij vele oudgedienden, zoals mevr. Alkemade en haar zoon dr Paul, prof. Rijk Zijlstra, Henks jaargenoot Jan Terlouw, Marina Feller en nog vele anderen.

Een ongewoon afscheid van een ongewone docent, ja dat was het.

Gijs van Ginkel.

NB - foto's 1 t/m 5 zijn van Evert Landré, nr 6 is van Gijs van Ginkel

EXACTE VROUWEN IN UTRECHT - nr 9

"Maar nu zetten we er een punt achter". Schreef FYLAKRA-redacteur Evert Landré. Hieronder dus vrijwel de gehele inhoud van de brief die Jaap Jasperse, tot mei 1992 hoofd Interne Dienst van onze faculteit, ons eind januari deed toekomen nav het artikel over mevr. Van Cittert in FYLAKRA 1995 nr 7 (het kerstnummer). 't Negende stukje.

Onlangs werd in Fylakra geschreven over mevrouw Van Cittert, waarbij, mijns inziens, haar sociale bewogenheid niet geheel merkbaar was. Er waren binnen de universiteit personen die inhoud aan hun sociaal gevpeken wilden geven. Een aantal nam zitting in een comité: het Comité Universitair Contact (C.U.C.). "Het C.U.C. is in juli 1962, op initiatief van wijlen Professor Dr. Westenbrink, opgericht. Het doel was om in het recreatieve vlak wetenschappelijke en niet-wetenschappelijke medewerkers dezer universiteit nader tot elkaar te brengen. Het C.U.C. ontplooiëde activiteiten als: excursies, lezingen-, muziek-, toneel- en dansavonden. Door de afnemende belangstelling voor deze activiteiten werd hiermede in oktober 1972 gestopt. Inmiddels hadden zich enige 'onderafdelingen' gevormd, die wel goed floreren". Aldus de mededeling in het jaarverslag 1974 van het Comité universitair Contact.

De dames Van Cittert en Thomas hadden, onder andere, ook een periode zitting in dat Comité. Laatstgenoemde was de echtgenote van hoogleraar Thomas, die aan onze faculteit verbonden was (*J.B. Thomas, 1907-1991 was van 1962 tot 1972 hoogleraar in de biofysica. Hij was jarenlang hoofdredacteur van FYLAKRA - red*). In die periode vergaderde het C.U.C. ook wel in de huiskamer van mevrouw Van Cittert, in het Universiteitsmuseum aan de Trans. Rond de tafel, onder de nostalgische lamp die een warm licht uitstraalde, waren het sfeervolle bijeenkomsten. Mevrouw Van Cittert heeft met haar energieke optreden ertoe bijgedragen dat de diverse onderafdelingen zijn ontstaan.

Eind jaren zestig werd in een C.U.C.-vergadering het idee geopperd om een autopuzzeltocht te houden. Ze vroeg mij, als jongste man in het gezelschap (en je hebt een auto), of ik die zou willen organiseren.

Aan tafel tijdens zijn afscheidsdiner in 1977: prof. Thomas en zijn echtgenote (foto: archief Gijs van Ginkel)

Na wat puzzeltochten, waaronder ook een fietspuzzeltocht - dus toen al enigszins milieubewust - werd in september 1971 de Universitaire Automobilistenvereniging (UNAV), als onderafdeling van het C.U.C. bij de Kamer van Koophandel ingeschreven. De UNAV werd na vele jaren ontbonden. De andere onderafdelingen waren, volgens genoemd jaarverslag: de Sportcommissie en de Moestuinvereniging "De Uithoveniers". Daarvóór waren er ook al een toneelgroep en een hengelsportvereniging. In 1979 is de overkoepelende C.O.C. "omgezet" in de Personeelsvereniging Rijksuniversiteit Utrecht (P.V.R.U.).

Het C.U.C., en in het bijzonder mevrouw Van Cittert, zag in, dat sociale kontakten naast het werk de werksfeer kunnen bevorderen. Jammer dat ondersteuning daarbij vaak ontbreekt.

Jaap Jasperse

GESCHOOLEDIEVEN ROVEN MICROSCOOP OPTIEK BIJ MOLECULAIRE BIOFYSICA

Onderstaande tekst spreekt voor zichzelf: de vakgroep Moleculaire Biofysica is beroofd van kostbare optiek. Aan alle facultaire medewerkers daarom de waarschuwing: sluit al uw kostbare optiek achter slot en grendel!

Aan de gemeentepolitie te Utrecht.

Ondergetekende, dr. Gijsbert van Ginkel, werkzaam als wetenschappelijk stafid bij de vakgroep Moleculaire Biofysica van de Faculteit Natuur-en Sterrenkunde van de Universiteit van Utrecht, doet hierbij aangifte van de diefstal van de volgende microscoop-optiek:

* 8 fluorescentie objectieven gebruikt bij een Leitz Dialux 20 fluorescentie-microscoop; daaronder zijn de volgende objectieven:

1 Zeiss Ultrafluor, vergroting 100x, numerieke apertuur 1,25 en bedoeld voor waarnemingen in het UV, prijs 12.000 gulden;

1 Zeiss Ultrafluor 40x voor UV, prijs 10.000 gulden;

1 Olympus W Plan FL 40x waterimmersie-objectief, prijs 6000 gulden;

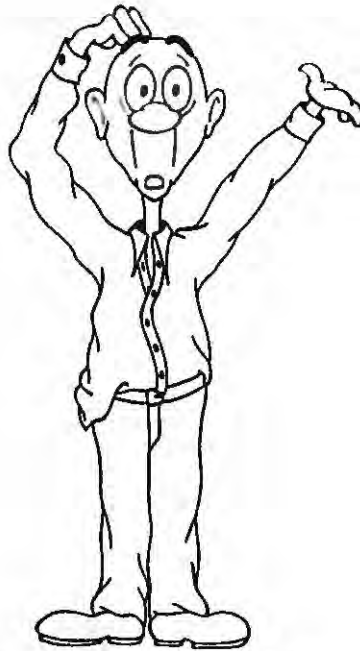
5 stuks standaard Leitz fluotaren, te weten een 6,3x, een 10x, een 20x, een 40x en een 100x olie immersie-objectief.

* 1 Trinoculaire tubus voor een Leitz Dialux 20 microscoop met daarbij twee Leitz 10x oculairen.

* 1 Condensor voor Leitz Dialux 20 microscoop.

De geschatte totale schade bedraagt 50.000 gulden.

Vier andere microscopen in dezelfde ruimte zijn ongemoeid gelaten. De microscopen waren aanwezig in kamer 421 op de vierde verdieping van het Buys Ballot laboratorium, Princetonplein 5 te Utrecht. De vermissing is geconstateerd op vrijdagmorgen 9 februari 1996 omstreeks halftien.

wie o wie - wie heeft dat gedaan.....?

Latere toevoeging aan deze tekst:

Het patroon van de diefstal is frappant: de microscoopstatieven blijven staan: ze zijn groot en genummerd (dus geregistreerd), de optiek en andere onderdelen zijn gewoonlijk niet van serienummers voorzien. Bij nauwkeurig nazoeken van alle optiek is gebleken, dat ook nog zijn meegenomen: 1 stuks 10x Olympus objectief, 1 stuks 40x Olympus objectief, 2 stuks Zeiss 10x oculairen.

Dr Gijsbert van Ginkel

NB - De diefstal van optiek bij MBF was niet de enige: daarvóór is voor een ton bij Diergeneeskunde gestolen. Door dezelfde dief / dieven? Microscoop-leveranciers hebben gemeld, dat ook elders in het land gericht microscoop-optiek wordt geroofd. Later is ook geld gestolen uit kamers op de vierde verdieping. Opletten dus !!!!!!!!!!!!!!!

TWEEDE PRINCETONPLEIN MUZIEKFESTIJN

Na het overweldigende succes van het Princetonplein Muziekfestijn in 1994 kon een vervolg niet uitblijven. Na weken van intensief oefenen presenteerden zo'n vijfendertig amateurs zich tijdens de tweede editie van het door Martin van den Boogaaaard en Arjen Vrederberg georganiseerde festijn. Het Onderonsje was op 20 december weer zeer goed gevuld met enthousiaste muziekliefhebbers, die zich de kerstborrel erna goed lieten smaken. Het festijn is bezig een traditie te worden als uitgebreid voorgerecht voor de Fylakonkerstreceptie. Evert Landré maakte een fotoreportage waaruit wij voor FYLAKRA een drietal foto's overnamen.

"De Lage Toeters": links Cor Schuurman (baryton) en rechts Kees Vreugdenhil (ranket); Michael Vellinga (fagot) staat niet op de foto

"De vier wijsvingers uit het Oosten": vlnr Wilfried van Sark, Suzan Klaver, Arjen Vredenberg en Martin van den Boogaard

"Trio con Brio": vlnr Gerard Jansen (gitaar), Stafano Galmarini (conga) en Maarten Krol (piano)

JAARVERSLAG DIENSTCOMMISSIE 1995

De Dienstcommissie heeft bevoegdheden, die vergelijkbaar zijn met die van een ondernemingsraad. D.w.z. dat zij instemmingsrecht en adviesrecht heeft met betrekking tot de uitvoering van de personeelsaangelegenheden en de werkwijze van de organisatie. Een belangrijk onderdeel daarvan zijn de arbeidsomstandigheden van het personeel. Voorts ziet de Dienstcommissie erop toe, dat er een goede communicatie is in de organisatie van beleidsvoornemens en voornemens betreffende uitvoering van zaken, die onder verantwoording vallen van de directeur.

De uitvoering van dit werk is in 1995 door twee Dienstcommissies ter hand genomen, omdat de formele zittingstermijn van de Dienstcommissie in mei was afgelopen. Door de steeds toenemende werkdruk in de organisatie was het niet eenvoudig om mensen te vinden, die zich beschikbaar wilden stellen voor de nieuw te kiezen Dienstcommissie, maar het lukte uiteindelijk toch. De aftredende Dienstcommissie heeft zich zeer ingespannen om mensen te vinden, zodat na verkiezingen op 6 juni de nieuw gekozen leden konden worden geïnstalleerd.

De activiteiten van de Dienstcommissie zijn onder de aandacht van het personeel gebracht met een speciaal DC-bulletin en door publicatie in het personeelsblad van de faculteit: FYLAKRA. Om goed contact te houden met de werkvloer heeft de "oude" Dienstcommissie een serie bezoeken afgelegd aan vakgroepen en ondersteunende diensten. In 1995 werd in dat kader het bestuur van de vakgroep Moleculaire Biofysica bezocht en de leiding van het IGF. Gespreksonderwerpen waren: de ervaringen met ADV, gedifferentieerde beloning, functioneringsgesprekken, opleidingen en het in de faculteit gevolgde ARBO-beleid. Ook zaken specifiek voor vakgroep en dienst kwamen aan de orde, zoals de efficiëntie van de administratieve ondersteuning en de regelingen rond de samensmelting van diverse diensten in IGF.

De nieuw gekozen Dienstcommissie heeft de contacten met de werkvloer gezocht door eens per maand een spreekuur te organiseren, dat

open is voor alle personeelsleden. Het spreekuur wordt via E-mail en via publicatie in FYLAKRA aangekondigd.

Duidelijke spelregels zijn voor het werken van de Dienstcommissie van belang. De reglementen zijn daarom weer volledig up to date gemaakt.

Voor de bespreking van reguliere zaken komt de Dienstcommissie elke twee weken bij elkaar. Overleg met de directeur vindt elke zes weken plaats. Met andere universitaire Dienstcommissies vindt eens per drie maanden overleg plaats in het Platform van Dienstcommissies.

De Dienstcommissie heeft in 1995 advies uitgebracht over de volgende zaken:

1 - Het beleidsstuk van het faculteitsbestuur betreffende het "Facultair toekomstperspectief". Dit is de formulering van het toekomstig profiel van de faculteit in het licht van afnemende middelen en andere beperkende randvoorwaarden. Het stuk werd op 10 mei 1995 aan de DC verzonden en op 21 juni heeft de DC daarover advies uitgebracht. De tekst van het advies is voor belangstellenden beschikbaar.

2 - De invoeringprocedure voor WP-FLOW. Daarover is twee keer advies uitgebracht. Een eerste advies op 30 mei 1995 en een vervoladvies op 21 juli 1995. Het laatste advies is in zijn geheel gepubliceerd in FYLAKRA 39 nr.6 (oktober 1995), pag 22-26. De Dienstcommissie heeft daarin kritiek geuit op het niet-informereren van de DC op een punt in het traject waar dit gewenst was, heeft de wens uitgesproken deel te nemen in de adviescommissie, eventueel als toehoorder, en heeft een aantal kanttekeningen geplaatst bij het voorstel van het bestuur van de faculteit. Omdat in het begin van 1996 nog geen enkel begin is gemaakt met de procedure voor zittend personeel zal dit ook in 1996 aandacht vragen. Het is onwaarschijnlijk, dat de ingangsdatum van 1 september 1996 gehaald zal kunnen worden met de vereiste zorgvuldigheid voor de afwerking van deze procedure.

3 - De universitaire nota Stralingshygiëne en de implicaties daarvan voor de faculteit. Het advies d.d. 7 juli 1995 was lovend over de wijze waarop in de faculteit Natuur- en Sterrenkunde deze zaken al

jaren zijn geregeld.

4 - De facultaire begroting 1996. De DC heeft in haar advies d.d. 7 september 1995 ingestemd met de begroting, maar was bezorgd om de post "Wachtgelden, extra", die niet reëel was begroot.

De huidige Dienstcommissie, vlnr: Hans Koliijn, Gijs van Ginkel (voorz.), Theo Klinkhamer, Harry Roeters en Wilfried van Sark - de enige vrouw in het gezelschap is notuliste Martine Rijkhoek

ARBO-zaken en andere personeelsaangelegenheden

Deze zaken komen aan bod bij overleg met de directeur en worden mede gevoed door inbreng van personeelsleden, die de Dienstcommissie voorzien van vragen en suggesties. Het overleg met de directeur vindt in een open sfeer plaats en kan over het algemeen als goed worden gekenschetst. Wel heeft de Dienstcommissie behoefte aan een hoger tempo van afhandeling van besproken zaken.

De faculteit heeft nog geen uitgewerkt ARBO-plan. Tijdens het overleg met de directeur is dit meerdere malen aan de orde geweest. Omdat de Dienstcommissie dit van belang acht voor het personeel zal realisering daarvan met toenemende aandrang bij de directeur worden aangekaart. Ook is de directeur erop geattendeerd, dat bij de naam-

geving van fysieke instituten en gebouwen tot nu toe uitsluitend namen van fysieke mannen zijn gekozen met veronachtzamen van belangrijke fysieke vrouwen uit de rijke facultaire historie.

Andere zaken die in de verslagperiode aan de orde zijn geweest zijn o.a.:

1 - *Functioneringsgesprekken*. Tot nu toe wordt daarvan (helaas!) te weinig gebruik gemaakt, hoewel het beeld een beetje vertekend lijkt omdat niet alle functioneringsgesprekken worden gemeld aan de afdeling Personeelszaken. De Dienstcommissie acht functioneringsgesprekken van belang om helderheid te houden over de wederzijdse verwachtingen en de efficiëntie van de uitvoering van taken. Dat is zowel voor de werksfeer als voor de effectiviteit van de organisatie van eminent belang.

2 - *Managementtrainingen e.d. voor AIO's*. Een uitdrukkelijke wens van de AIO-organisatie. De directeur heeft toegezegd, dat hij dit zal bespreken met de directeurs van de onderzoeksinstituten.

3 - *De productie van vluchtige stoffen met een gezondheidsrisico bij het mechanisch bewerken van kunststoffen*. Afgesproken is dat de directeur met de leiding van de werkplaats zal zorgen voor het laten verrichten van enkele proefmetingen om vast te stellen of inderdaad sprake is van gezondheidsrisico.

4 - *Ingrijpende veranderingen in de organisatie van de faculteit*, zoals neergelegd in verschillende facultaire beleidsnotities. Bijv. de instelling van een aparte onderwijsorganisatie naast de onderzoeksinstituten. Dit alles wordt gerealiseerd in een perspectief van teruglopende studentaantallen, krimpende middelen en mogelijkserwijs de invoering van een 36-urige werkweek. De Dienstcommissie heeft geconstateerd, dat de draagkracht van het personeel hiermee zeer op de proef wordt gesteld. De invoering van een 36-urige werkweek zou in de opinie van de Dienstcommissie aanleiding kunnen zijn voor het realiseren van een plattere organisatie met inzet van meerdere mensen voor dezelfde taken. Dat geldt speciaal bij de ondersteunende diensten. Deze zaken zijn op diverse momenten in het jaar onderwerp van discussie geweest met de directeur.

5 - *De regelingen rond verplichte 24-uurs bereikbaarheid van personeel* in verband met het continue gebruik van risico-dragende apparatuur.

Externe contacten

1 - *Het platform van dienstcommissies.* Belangrijkste onderwerp van discussie daar was het afgelopen jaar de invoering van WP-FLOW, de eerste beleidsvoornemens om het AIO-stelsel te vervangen door een stelsel van promotiebeurzen en de invoering van betaald parkeren in De Uithof. De facultaire Dienstcommissie is van mening dat invoering van promotiebeurzen om diverse redenen ongewenst is en zij heeft dit ook met kracht kenbaar gemaakt binnen het platform voor Dienstcommissies. Het platform heeft een brief gezonden naar de universiteitsraad om aan te geven dat twee typen aanstellingen naast elkaar voor hetzelfde werk onwerkbaar en onwenselijk is.

2 - *Contact met vakbonden en organisaties, die scholing voor ondernemingsraden verzorgen.* Om de Dienstcommissie te informeren over nieuwe ontwikkelingen en de meest efficiënte wijze van werken zijn er het afgelopen jaar verschillende contacten geweest met diverse vertegenwoordigers van eerder genoemde organisaties.

Dienstcommissie 1992-1995:

Dr Henk Dijkerman, voorzitter
Mevr. Leonie Silkens, secretaris
Drs Tom Maree
Wim Rakké
Drs Wim Verwer

Dienstcommissie 1995-1998:

Gijs van Ginkel, voorzitter, BBL 470, tel. 2361
Wilfried van Sark, secretaris, BBL 673, tel. 3173
Theo Klinkhamer, RvdG 108a, tel. 3263
Hans Kolijn, BBL 357, tel. 2828
Harry Roeters, Trans I, k 12, tel. 1052
Notuliste: Martine Rijkhoek, Trans I, k 14a, tel. 1025

Gijs van Ginkel, voorz. DC

NB - de foto is gemaakt door Wim Verwer

UIT / IN DIENST

uit dienst per 1 december 1995

E.A.G.M van Blokland	AGF
drs M.R. van den Broeke	MFO
G.H. Buiten	FYS
M.C.G. Merk	FYS
L. Mulder	IGF
H.P. Olthuis	FYS
dr U.J. Torkelsson	STK
F.W. Verweij	IGF

uit dienst per 1 januari 1996

M.G. Boerma	ION
dr J. Daey Ouwens	AGF
drs D.H. Harryvan	MBF
drs W.H. Heeringen	SAP
R.J. Israel	MBF
dr M.B. von der Linden	AGF
drs A.J.H. Ossendrijver	STK
dr ir A. Taal	FYS

in dienst per 1 december 1995

drs M. Galetto	AGF
H.E. Klein Woolthuis (stagair)	AGF
T.J. Peters (stagair)	IGF
mw drs M.C. van Zanten	MFO

in dienst per 1 januari 1996

O.R. Jalving *)	IGF
prof. dr J. Lelieveld	MFO
G.W.M. van der Mark	IGF

*) zie "biografie" elders in deze FYLAKRA

PETER JANSSEN VERRUILT BIBLIOTHEEK VOOR AMERIKAANS SOFTWARE BEDRIJF

Op 1 maart 1996 zal Peter Janssen (*hierboven op een foto van Gijs van Ginkel*), sinds september 1993 werkzaam in de bibliotheek van het Buys Ballot laboratorium, ons gaan verlaten. Hij heeft een baan aangenomen bij een Amerikaans software-bedrijf in Nieuwegein, dat zich bezighoudt met het maken van software voor routeplanning.

Peter was met recht een oudgediende: hij studeerde aan onze faculteit en deed zijn afstudeeronderzoek tijdens het voor-professorale stadium van Caspar Erkelens bij de vakgroep Medische Fysica, nu Fysica van de Mens. Als studentassistent kreeg hij een deeltijd-aanstelling bij de bibliotheek, waar hij zijn energie en vernuft inzette voor het realiseren van on-line literatuurzoeken. Tevens was hij verantwoordelijk voor de klassificatie van de boeken in de bibliotheek. Met een brede grijns zei hij dan ook bij dit interview: "De boeken die verkeerd staan, dat is mijn schuld". Voor ons is dan natuurlijk het probleem, dat we de software van zijn nieuwe bedrijf eerst moeten kopen om de route naar zijn werkplek te vinden om hem met die mogelijke schuld te confronteren. Overigens zal het met die misplaat-singen wel loslopen, want Peter biechtte op, dat hij de bibliotheek als student maar een raar ontoegankelijk fenomeen vond: de indeling was knap ingewikkeld met vier verschillende secties voor resp. theorie, experimentele natuurkunde, sterrenkunde en meteorologie. Die ontoegankelijkheid was voor hem tevens een goede impuls de toegankelijkheid te helpen verhogen toen hij in de bibliotheek werd aangesteld.

Ik vroeg Peter hoe hij terugkijkt op zijn werk hier. Peter zei daarop, dat hij met plezier in de bibliotheek heeft gewerkt: zowel de universiteit als werkgever als de mensen in de bibliotheek waren prettig de afgelopen jaren. Wel vindt hij het jammer, dat hij zoveel vertrouwde gezichten zal missen, maar ja als je een deeltijd aanstelling kunt verruilen voor een leuke voltijdaanstelling is de keuze niet zo moeilijk.

Wij danken Peter voor zijn inspanningen om ons makkelijker bij de boeken te laten komen en we wensen hem veel succes. Peter heeft natuurlijk een fantastische bof, want als één van de weinige bibliotheek medewerkers is hij een fysica-alumnus, dus krijgt hij de Fylakra alumni nummers toegesturrd. Met een klein draadje blijft hij zo toch met ons verbonden.

Gijs van Ginkel

EXACTE VROUWEN IN UTRECHT

artikel nummer 10

Vlak nadat de vorige FYLAKRA bij de drukkerij was afgeleverd ontving de redactie een brief van dr H. ten Kate uit Bilthoven. Voor de lezers van die vorig FYLAKRA is dr Ten Kate geen onbekende: enige in verschillende artikelen over de exacte Utrechtse vrouwen afgedrukte foto's komen oorspronkelijk uit zijn foto-verzameling.

Dr Ten Kate begon zijn brief met het tot uitdrukking brengen van zijn spijt dat hij, ivm een verhuizing, niet eerder had kunnen reageren op het artikel van prof. Bouman in het 5de FYLAKRA-alumninummer van september jl. Vervolgens noemde hij enige namen van vrouwen en het jaar waarop zij met hun studie waren aangevangen. Die gegevens kwamen overeen met hetgeen *mevr. Smit-Miessen* al had gemeld.

Van *Ninck Blok* weet hij te vertellen dat zij in 1939-'40 meewerkte aan het onderzoek waarop hij promoveerde. Herman ten Kate deed dat op 24 juni 1940 op een proefschrift getiteld "De quantativiteit van de Geiger-Müllerteller. Het spectrum van RaE". Hij had onderzocht of ieder in het tellervenster binnenkomend electron aanleiding gaf tot een doorslag in de teller, wat niet altijd zo was, zodat een correctie bepaald diende te worden op de verkregen quantitatieve resultaten. Dat mevr. Blok in het bezit was van een doctorstitel, wist hij niet. Inderdaad: als zij is gepromoveerd is dat niet in Utrecht gebeurd.

Nu in het artikel van prof. Bouman de naam van de chemica Marga Klompé was gevallen noemde hij de naam van de chemica *dr Toos van der Horst* die in de jaren '30 bij prof. Cohen is gepromoveerd. Voorts miste hij de naam van *Truus Kruyt*, gehuwd met dr Jan de Vries, die in 1995 is overleden, en thans wonend in de omgeving van Schotland.

Dr Hendrik ten Kate is de op één na laatste promovendus van prof. Leonard Ornstein.

Evert Landré

UIT / IN DIENST (nagekomen)

In dienst per 01.01.96

Ir. A. Bregman	MFO	01.02.96
Ir. S. Houweling	MFO	01.01.96
dr. M.F.V. Lundsgaard	AGF	01.01.96
drs. R. van Zon	THE	* 16.01.96
A. Oudshoorn (staglair)	FYS	29.01.96
M.J. Ruyssenaars (staglair)	MFO	29.01.96
J. Venema (staglair)	FYS	29.01.96
A.P.L. Jägers (staglair)	STK	29.01.96

uit dienst per 01.01.96

dr. M. Faux	THE	01.01.96
J. Koch (staglair)	STK	26.01.96
J.J.M.M. Martinez (staglair)	FYS	31.01.96

in dienst per 01.02.96

mw.drs. A. Teekens-Veldkamp	DID	01.02.96
J.D. Harskamp (staglair)	SAP	01.02.96
mw.dr. E.C. Molenbroek	AGF	* 01.02.96
dr. G.J.H. Roelofs	MFO	01.02.96
Ir. H.A. Scheeren	MFO	01.02.96
S. Nobel (staglair)	MBF	01.02.96
mw. I.A. Schlerbeek (staglair)	IGF	05.02.96
R.A. Ebbelaar (staglair)	STK	05.02.96

uit dienst per 01.02.96

mw.dr. L. Fletcher	STK	01.02.96
mw.drs. S.J.M.H. Hulscher	MFO	01.02.96
mw.dr. H.M. Johnston	STK	01.02.96
dr. Ir. A. Makarovic	STK	01.02.96
drs. R. Noordhoek	STK	01.02.96
drs. W.J. van der Schoor	GWN	01.02.96

**) zie biografie elders in dit blad*

Faculteit Natuur- en Sterrenkunde

Princetonlaan 5
3584 CA Utrecht

Universiteit Utrecht